

ÉGIG ÉRŐ SÓHAJOK

„ELLOPTÁK AZ APÁM SÍRJÁT...”

címlapfotó: Nemes András -

A kötetbe a versek a szerzők eredeti kézíratai szerint kerültek be.

Szerkesztette:
Tonomár István

Társszerkesztő:
Rabi Lenke

Fotók:
- címlap :Nemes András
-archív: Magyar Nemzeti Filmarchívum
- kőkereszt stáció: Ifj. Tonomár István

Készült a kitelepítettek 2005-dik évi országos találkozója alkalmából.

A kiadvány megjelenését támogatta:
Kecskés László Társaság Alapítvány
Komárom Város Önkormányzata
Pro Renovanda Cultura Hungariae Karácsony Sándor
emlékére Szakalapítvány

Felelős kiadó:
Nemes Andrásné, a Kecskés László Társaság Alapítvány elnöke

Nyomdai munkák:
Print-Kom 2000 Kft.

Készült 500 példányban

Lakosságcsere

1946. február 28-án a nemzetközileg magára maradt Magyarország és Csehszlovákia aláírta a lakosságcsere-megállapodást. A megállapodás értelmében ahány magyarországi személy jelentkezett Csehszlovákiába történő önkéntes áttelepülésre, a csehszlovák hatóságoknak ugyanannyi magyart állt jogukban kitelepíteni.

Magyarországon eredetileg 95.421 szlovák jelentkezett az áttelepítésre. Ténylegesen 73.273-an költöztek át, mivel időközben 22.148 személy megmászította eredeti elhatározását.

A szlovák áttelepülők 31.308 katasztrális hold földet hagytak Magyarországon.

Szlovákiában 105.047 magyart jelöltek ki a hatóságok az áttelepülésre. **Ténylegesen 68.407 személyt telepítettek át, önkéntesen távozott 6.000 magyar.**

Az áttelepített magyarok 109.295 katasztrális hold földet hagytak szülőföldjükön /4/.

Reszlovakizáció

A szlovák belügyi megbízott 1946. június 17-ei rendelete alapján megkezdődött a magyar lakosság körében az ún. reszlovakizáció, vagy más kifejezéssel visszaszlovakosítási kampány. Ennek során a magyarokat választás elé állították: ha szlováknak vallják magukat, visszakapják állampolgárságukat, ha viszont nem, akkor el kell hagyniuk otthonaikat, kiutasítják őket Csehszlovákiából. Ez az önkéntesnek hirdetett kampány a gyakorlatban az erőszak alig leplezett vagy nyílt eszközeivel igyekezett elérni, hogy a szlovákul nem is értő magyarok tömegesen vallják magukat szlováknak. A létfeltételeikben erősen megingott és már hosszú hónapok óta zaklatásnak és üldözésnek kitett emberek közül sokan – különösen azok után, hogy kézzelfogható segítséget sehonnan sem kaptak, és nem is remélhettek – eleget tettek a hatóságok “kívánságainak”, de még így is több járásban a lakosság jelentékeny hányada ellenállt a nyomásnak.

Összegezve: 719 községben 423.264 magyar kérvényezte szlovák nemzetiségűnek történő elismerését. A kérvények feldolgozása után a reszlovakizációs bizottság 326.679 magyart nyilvánított szlovák nemzetiségűnek.

(1945 elejétől 1949 közepéig mintegy 200.000 magyar személy hagyta el a Felvidéket. A Beneš-dekrétumok negatív “eredményei” az 1950-es népszámlálás adataiban tükröződnek: a szlovákiai magyasarág lélekszáma ekkor éri a mélypontot, 367.733 főt.)

...
*S mégis, magyarnak számkivetve,
lelkem sikoltva megriad-
édes Hazám, fogadj szivedbe,
hadd legyek hűséges fiad!*

...

//József Attila: Hazám –részlet/

„ELLOPTÁK AZ APÁM SÍRJÁT...”

*Ellopták az apám sírját, hazamennem nem szabad,
Nem szabad már könnyeimmel öntözni a hantokat.
Az a bűnöm, hogy magyarnak teremtett a jó Isten,
Az otthoni temetőben már nincsen mit keresnem.*

*Nyugodj, nyugodj Édesapám, az otthoni hant alatt,
Hazajön még Szudétákról a Te deportált fiad.
Lesz még egyszer feltámadás, lesz még egyszer kikelet,
Kisüt még az Isten napja a szegény magyar felett.*

*Adatközlő:
id. Klebecska István, Farnad
/énekelte szöveg/*

ISTEN ARANYKUPOLÁJA

(A Felvidékről elüldözött magyaroknak)

Két fekete csillaggal a zászlaján előzőnli a Földet a huszadik század. Nyomában őrjöngeni kezdenek a fegyverek, tűz hull alá, gyilkolható vaddá válik az ember. Aztán egy időre visszatér a csend a házak köré. Mire a faluba bevonul rőt jelvényeivel az ősz, megszületik Júlia. Arcára fény-gyöngyök hullnak, az akácfa boldogan emeli tekintetét az ég felé. Júlia cseperedik. Édesapjától kukoricacsuhé babát kap. Édesanyja megmutatja, merre legyen karácsony este az angyal. Tanulja, milyen a nádlevélzöld, a tulipánsárga, a dinnyebélpiros. És a szívébe rögzül, hogy a legszebb földi fény anyja meg apa mosolya.

Júlia egy napon elveszti szüleit. Könnye fátyolán át is látja, amint az udvaron sorra megfeketednek az akácfa virágai. Az árva a nagyszüleihez kerül. Elnémul. Álmában magához öleli csuhébabáját. Ha nagyapjával erdőt jár, hozzásimulnak a lombok. A folyó vízselyembe bugyolálja. Az ő haját díszíti az első hópihe – mindhiába: mozdulataiban is ott a gyász.

A múlt idő azonban csodát művel – egy nyári est fényfüzére alatt ismét megszólal a lány. Arcán hamvas szelídség és női ragyogás – bánatból tündöklő szépség. A harang az esküvőjére hívja. A menyegzőn a párjával legyen boldogan, s már a gyermekeit is látja – együtt altatják a csuhébabát. Közben valahol lángharang emelkedik ki az óceánból – felrobban a vízi atomfegyver -, de a faluban ragyogó szőlőszem az ifjú pár szerelme – édes tűz ég benne.

A tél eleinte magányos hócsillagokkal mutatja magát, majd vad gomolygás kezdődik – leple alól fegyveres idegenek lépnek elő: a kitelepítőök. Júliát és férjét a fagyos marhaszállító vagonba terelik. Zokogó nőket, kőarcú férfiakat látnak. A vagon falán jégszikrák villognak. A kocsi mellett vigyázó katona szuronyán széttépett élet-álmok lebegnek. Sikongnak a kerekek, amikor a szerelvény elindul az éjszakába. Júlia lehunyja a szemét: elbúcsúzik a szüleitől a temetőben, a nagyszüleitől a kis házban, a harangtól, amely a templomba hívta, a hegyoldaltól, amely a csókjait látta. Mit csinálnak velünk, Istenem? – sóhajtja a sikongó kerekek fölött, és meghasad a szíve. Könnyei – a történelem igazgyöngyei – az arcára és a kendőjére fagnak

Az égből szellemlény ereszkedik alá: vonalai ezüstös rezgések. A jövevény kémholdakat, gyilokkal teli bombázókat, rakéta-kilövőket, hadihajókat lát – gépszörnyekben sötétlik a huszonegyedik század. Júlia – nesztelenül, mint egy hópihe – a faluja fölé libben. A templomtorony ráismer – megdobban harang szíve. A diófa alatt lakodalom. A menyasszony olyan boldogan ropja, mint hajdanán Júlia. Arcán a tűzliliomok tisztasága, szemében a várakozás villódzó öröme, miközben valahol rendületlenül épülnek a marhavagonok. A Földön a hazug kevesek mindig viláгурalomra törnek, mérgezik az ősi igéket, s az áldozat mindig a sokaság.

Ti soha ne gyűlölködjetek! – szól sugaras szavaival Júlia. Törvény, hogy véget ér a vész, s ott áll megint sértetlenül, ahogy az idők kezdete óta, Isten aranykupolája, a világjövő. Alatta fegyvertelen emberek, patyolat folyók, hegyek, fák, madarak. És fény, és fény, és fény...

Hallottatok engem?
Hallottatok engem, véreim?

2004. Batta György

BUJDOSÓ SORSA

*Dac és szégyen tűzre gyújt.
Nincs az a láz mi így éget.
Összekötöttük a vándorbatyut,
Hetedhét országba visz a végzet.*

*Ránk csap a gúny tüzes ostora
Nagyot cserdít hátunkon a karikás.
Bőrünk reped, agyunkban a vér forr.
Mivel érdemeltük ezt pajtás?*

*Tűz és víz, víz és tűz és föld.
Mozdul, sodor romlásba döntve.
Már-már a sírt állja körül,
A kántáló, halált lihegő tömeg.*

*Cselszövének bosszúból épült gátját
Mit vesztünkre gondolt az ellen,
Szelíd lankára koptatták mára,
A hegyeket elhordó, lassú szelek.*

*A sátorhely, hol apánk lábat vetett
Martalóc nép örök hazának hiszi.
Maradt egy maroknyi, ki még ettől szenved,
A régen volt szépet ő nem feledheti.*

*A nóta még szól nagy titokban
Majd szét fészíti a mellet.
Miért rejtlenénk tovább a sutba?
A szél kibontott zászlót lenget.*

*Piros, fehér, zöld lobogó
Hullámszik a pince ormán.
Poharak csapódnak a falhoz,
Jaj! meddig ül még átok a hazán?*

*A szellő meghozta a hírt,
A völgy kizöldült már otthon.
Az árván hagyott fészek hazahív.
Ősi dal szól sok rekedt hangon.*

*Lesz még újra virág a fákon.
A tört derekak is felegyenesednek.
Zöld levelek táncolnak az ágon.
Nagyot csikordul az idő rozsdáskereke.*

Bordács Ilona

E M L É K E Z Z ! ! !

*Emlékezz! hordd hegyé a múltat,
de ne csak kiabálj! Tedd a dolgodat.
Türelmes csendben várd a csodát.
Kövek, csontok, beszélnek hozzád.*

*Mondd el! sokszor egymásután,
amit átéltél. Mondd milyen a világ
Így épül az időpiramis éjig.
Felelj! mesélj! – ha kérik.*

*Mondd el! a ma gyökere az emlékezésben van.
A múltból az őseink tanítanak, szólnak.
Átölelnek, régi könnyek hullnak,
mosolyognak, melegítenek utatmutatva.*

*Régi poros könyvek maguktól kinyílnak.
Felejtett imádságok újra felragyognak.
Kizöldel Élim hetven pálmafája. /Móz.II.15.27/
Tizenkét forrásnak hallik csobbanása.*

*Emlékezés nélkül az élet üres, kopár.
Keress, kutass a rejtett kincs után.
Mondd el! néha a keserű is édes.
A sótól lesz ízletes az étel.*

*Mondd el!
Jó naponta együtt lenni a csenddel.
Jó megtartani az ősi rendeléseket.
Mert egy egész világ él a lelkünkben.
Amíg idáig értünk:
Hatalmas kézzel hordozott az Isten!*

Bordács Ilona

EGY TERÍTŐ TÖRTÉNETE

*A csósz-hegyre emlékek hava hull,
Munkás évszázadok örökre befedve.
Lesz-e még mosolygós utunk?
A repedés látszik, ha összeragasztjuk
is az eltört cserepet.*

*A hontalan nép álmát ringatva,
Batyuba kötve vitte a reményt.
Hitvallóinkat nem feledhetjük soha,
Így mászták a magyar Ararát hegyét.*

*Hitték lesz még templomuk újra.
A sok régi példa előttük ott lebeg.
Míg az úrvacsorán a régi serleg járta,
A „csakazértis”-től a hit növekedett.*

*Valami nagyot, szépet kéne tenni!
Így álmodni asszonyok szoktak.
Apró lépésekkel messzire elérni.
Kabát ha nincs, de legyen meg gombja.*

*Pille könnyűvé váltak kérges kezeik.
Éjszakákból órákat elloptak.
Egy szép terítővel el lehet kezdeni,
A megszentelt kenyérre, takarót varrtak.*

*Karcsú indáin csüng a szőlő,
Fürtjein átsejlik a fény.
Sivatagban vízzel teli tömlő,
Reménység fonalát öltögette a sok kéz.*

*Lett zengő dicséret megint.
A lelkek hálája fel, magasra szállt.
Am feledni nem lehet a haza hívó kint,
Indulás vágya, házról-házra járt.*

*A Dunán szivárvány hídja leng,
Kikötésre csábítók színes pillérei.
Hullámain, új csempészáruként lapul meg,
A túlpartról átbújó hangok foszlányai.*

*Új honfoglalásra feljöttek hát,
Ahogy boldog fecskék, rakták házukat.
Feledve Babilon minden gyalázatát,
Foglaltak egy helyet a nap alatt.*

*Mikor az egymást csalogató szép szóra,
a Duna partján meglelték helyük,
A kincset őrző öreg szolga nem jutott el oda,
A szentelt terítékkal bölcs intelmet küldött.*

*Mert olajággal a galamb nem tért vissza,
Tudom! a bárka partot ért végre.
Késői testvéreim! az ősök hitét ne hagyjátok soha!
A régi fogadalom szívetekben égjen.*

*Az ősi serlegből, ha csordul Krisztus vére-bora,
Avítt terítőről a pap, ha oszt szentelt kenyeret.
Gondoljatok a régi hazánkra néha.
„ki népe vagytok el ne feledjétek!”*

Bordács Ilona

AZ EGYETLEN HAZA SIRATÁSA

*Nagymamám sírva kiáll a kapuba,
Setétkötényével könnyeit morzsolja.
Merre is van hazám?
Amerre észak.
Viharos szelek felhőket hajtanak.*

*Zuhogó záporral az éggel
együtt sírnak.
Csak álmomban láthatom
a hazai tájat.
Lettem kirabolt, elűzött,
hazátlan, senkifia-lánya.*

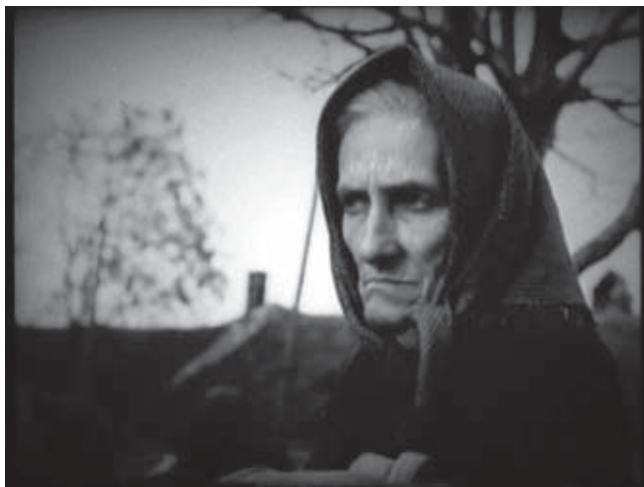
*Fekete kendőjét szorosabbra húzza.
Szíve szorul, könnye csordul,
nagy az ő bánata.
Kék ég itt szürkébb, a világ nem kerek.
Fát sem ültetnek át,
ágotört öreget.*

*Gyökeret már nem ereszt
erőszak-tépetten.
Mily szép is volt az otthon,
a haza, Istenem...
Elveszett, elvették.
Boldogság nekem már nem terem.*

*Honvágy ver szívemre keserű bilincset.
Vágyam örök álmom, ne virradna a nap.
Szívem zakatolja, otthon, otthon, haza.
Nagymamám sírva kint áll a kapuban.
Hová lettél édes hazám? Merre van észak?
Múlt idő ködéből, fájón kondul egy harang.*

*/ Ott a távoli tolnai dombok közt
így emésztették magukat a honvágytól
gyötört öregek./*

Bordács Ilona

H A Z A F E L É

*Komárom sáncait elhagyja az út
A „Nyilasok”-nak nevezett dűlőre fut.
Délihábot itt látva, még meglehet,
Ott lebeg a hős sereg a föld felett.*

*A fergetegből az ő nyiluk tüzel.
Lovuk patkója az égen szikrát vet.
Zsírosföldben a szellő, ha ringat
búzakalászt.
Ezeréves ősőd vére az mi tápot ad.*

*Kísértet járta, ősök védte föld
A porukból kakukkfű, de utód már
nem nőtt.
A kanyarnál visz tovább az út.
Édes kis falumra akácerdő nyit kaput.*

*Néma itt a száj, a szó elakad,
A szív torokszorító nagyot dobban.
Hol születtünk embernek az a haza
A széles e-világon lehet szép otthona
feledni a szülőföldet?
nem lehet!*

Bordács Ilona

A RÉGI OTTHON

*Kiülünk meseország nagy kapujába.
Elveszett világot, hét angyal őrzi.
Égbe szállt éveknek nagy az ára.
Elébe nem, csak utána lehet nézni.*

*Aranyló napsugár csillogó szárnyán,
Mesepók ringató hálót sző.
A csend hallgatózik, éig ér a fohász.
Csillog a kék üvegtenger levegő.*

*Az álom is tündéri, s régi,
Mint a vízről felszálló pára.
A végzetet griff-madár űzi,
Elillan a szívek aggódása.*

*Az emlékőrző, hazatalál hozzád.
Kél az estéli harangszó, hasít felleget.
Végenincs csodák tűnt világa,
A szeretet mindent elfedez.*

*Nem látni a fekete borus eget,
Mely sok szomorúságot takar.
Megvan mindennek a rendelt ideje.
Ott csillog a könny, a mosoly a
szemek sarkában.*

*Ezer gonddal, ha telve is a szív,
Itt vigasztalások üdítik a lelket.
Ragyog a színes szívárvány ív.
Csend, rend, béke tölt el mindent.*

Bordács Ilona

*„Dús kincséből az Úr,
Jó békességet adjon.”
/163.ref.ének/*

I T T, O T T H O N

*Itt a virágok rokonaim nékem.
Ismerős a lomb sűrűjébe bújt madárfészek.*

*Itt a hajnal kalapemelve beköszön az ajtón,
álmos szempillámról letörli az álmot.*

*Itt a fű, a fa értem is zöldül,
léptem alá simul, a csend vállamra ül.*

*Itt a nap úgy mosolyog rám,
mint felnevelő kedves dajkám.*

*Itt köszönt a Duna-vize édes, bús csobbanása.
Szépanyám bokáját hajdan körül táncolta.*

*Itt a toronyban mikor delet harangoznak,
a széllel Hunyadi szelleme nyargal.*

*Itt haragban, dacban is mindenki testvérem,
mosolyban, dalban a kezeink összeérnek.*

*Itt a világ végén szép tágas a horizont.
Sziklaként szakadhat rám akármi gond.*

*Itt súghatom, kiálthatom,
Ez az én hazám !!!*

*Legyen bár ezer gáncs, itt boldog vagyok.
Én itt vagyok otthon,
Vállalom! itt vállalom sorsom!*

„VALAHOL EURÓPÁBAN!”

*Itt éltünk a téglánként
vércseppet izzadó házak,
utcára néző ablakai mögött.
Itt világmegváltó hittel
küszködött a sok névtelen hős.
A munka derekunkat
hétrét görnyesztette.
Kezünket feltörte,
arcunkbőrét mély ráncokba gyúrte.
Vártunk mindig egy nagy igazságra.
Remélettük az ész diadalát.
Hinni akartuk, a tudástól
több lesz a világ.
Harácsoló nagy urak,
majd nem ködösítik a kilátást.
Egyszer megérjük
valami nagy csoda folytán.
Itt „VALAHOL EURÓPÁBAN”
a megkínzottak, becsapottak,
nagy igazát.*

Bordács Ilona

O T T H O N

*„Feltámadunk” – a temető kapura írva
Ős-szülék sírját felverte a dudva.
Lelkünknek odafent lehet-e nyugta?
A szív még dobban, addig van titka.
Mert múltat és álmot senki sem rabolhat.*

*Csendes nyári este a csillagfény ugyanaz.
Szívemből szól a dajka dala,
Csicsíja babája, a papa katona.
Nőjj nagyra.
nőjj nagyra szerelmem virága.*

*Más idők jártak – más most a világ.
Mint fészkeből kiesett pelyhes madár,
Bujdosva jár a gally között. Enyém a táj,
Itt vont először keblére anyám.
Magasra emelve mondta: mind tiéd mit látsz.*

*Bölcsőm volt a nyíló akác.
Ringóágán bárányfelhő mosolygott rám.
A kispatak csörgedezve mesélt csodát.
Hallom a csorda esti kolompját,
Még álmomban hordom a pitypang koronát.*

*Gyerek sereg fújja, tavaszi fűzfa sípját.
Az útporában is hajtjuk,
hajtjuk a bűgőcsigát.
Ezer mese, ezer emlék őrzi
az élet kezdő csodát.*

Bordács Ilona

KOPJAFÁNÁL. 1998 szept. 20.

*Mint hajdani sírok felett,
Kopjafa áll Szentpéteren.
Rá három évszám vésve.*

-1332-

Boldog falu, első írásban említése.

-1948-

*Második egy szomorú szám.
Mikor a világon gyűlölet járt
Nem kísér az úton részvét
A nap vérrel nyugszik, tűzzel kél.*

*Messze sodró szelek jöttek
Tornyosultak a vést jósló jelek.
A könny hullott töménytelen,
Patakok, folyók ezzel teltek.*

*Gyorsan távozz, vedd bugyrodát.
Nem érti a világ gyászodat.
Új hazát keress magadnak
A drága szent, veszve van.*

*Az őshazából menni kell
Utadon könnyhullatás kíséren
Éjjeli virrasztód fájdalom legyen
Pokolbéli ördög átka ez.*

*Örökké vándorúton lenni?
A mesében is sok ennyi
Lassan gyökeret ereszt a láb,
vagy keresi az égi hazát.*

*Nem fog már az átok minket,
A mi kincsünk, lelkünk kincse.
Határon és múltó időn át,*

*Álmod látni Szentpéterre haza jár.
-1998-
A kopjafa harmadik száma.
Szét széledt nyáj ide hívása.
Gyertek! szólít a harangok zúgása.
Bujdosók szerte a nagy világban.
Él itt a testvér, szilárd a szikla.*

*Köszönöm a jó Istennek,
Az érző húséges embereknek.
A köszöntést, mely mint hajdan
Édesanyánk, keblére úgy ölel.
„Köszönöm, hogy HAZA jöttél
Gyermekem!”*

Bordács Ilona

Mészáros Sándor

ÜLDÖZÖTTEK

*Üldözött e nép, szenved büntelen,
Jogtól megfosztott, szegény, nincstelen.
Nincs, ki megvédje jogát, védtelen,
Őrködj felette, édes Istenem.*

*A sors csapást mért rátok, emberek.
Bocsássatok, de ne felejtsetek!
Szenvedésteknek egyszer vége lesz,
Bűnhődik az, aki vétkezett.*

*Az Isten malmai őrlik a szemet,
Ha hosszan tart is, de ő nem felejt.
Védelmet kap majd minden üldözött,
Számon tartja Ő, Isten nem felejt!*

*Aki gonosz volt, bánja bűneit,
Nem felejtheti szörnyű vétkeit.
A gonosznak büntetésből kijár,
Átok a szó sértettek ajakán.*

*Kit jogfosztottként üldözött tova,
Mostohaföld lett az új otthona.
Szülőföldjéről elüldöztetett,
Nincs bocsánat annak, ki vétkezett.*

*Sose nyugodt az, ki mást nem szeret,
Veri őt a sors, Isten nem felejt!
Aki üldözött, barátira talál.
Az üldözője büntetésre vár.*

Pozba, 1947.

A KIHURCOLT MAGYAROK IMÁJA

*Édes jó Istenem, fent a magas égben,
Tekints már reánk, szegény magyar népre.
Kik Hozzád emelik fájó panaszaik,
Záporként hullajtják keserves könnyeik.*

*Ki szívből óhajtja látni még hazáját,
Benne felkeresni elpusztult hajlékát,
Hozzád emelem fel remegő imámat,
Ne hagyj már szenvedni, mert megöl a bánat.*

*Ránk beborult eged, fekete felhőidet
Vidámítsd ki, Atyám, ne nézd keservünket.
A szép kék égbolt egén süttesd ki napodat,
Hogy ne gyötörjön bennünket annyira a bánat.*

*Nem kérünk mi Tőled, jó Atyám, egyebet,
Csak segíts még vissza hazánkba minket.
Százszor megcsókolom azt az áldott földet,
Amiért a szívem oly sokat szenvedett.*

*Nem tudom, virrad-e ránk életünk csillaga,
Vagy sötét köd a szemünket bevonja.
Hazátlan maradtunk, mint egy árva madár,
Amely hazájától messze, messze száll.*

*Fájdalmas szívemet meddig hagyod fájni?
Az én szeretteimtől hogy kellett elválni,
Akiket szívemnek felejtteni soha nem lehet,
Csak mikor majd a hideg föld takarja testemet.*

Csehország, 1947. augusztus 10.

Viczén István (Tornalja)

M E M E N T O

*Sandberg várában csak egyszer éjszakáztam,
mikor csatatérré vált Szőny s Új-Komárom,
mikor bomba bőgött egész éjszakán át
s új-fegyverben bízóknak népünket gyalázták.
Sötétségben fény gyúlt Sztálin-orgonáktól,
jó célponttá vált így több kiképző tábor,
hol éppen imádkoztak, míg a város égett,
e népiirtás így tűnt Égi-jelenésnek.*

*Fejetlenség támadt, s mert nem voltak tiszték
egy karp. őrmesterből „parancs-őrző” tiszt lett.
Roppant felelősség súlya volt a vállán
s mit tehet, ha egymást gyilkolja két Sátán.
Nincs harcképzettsége, fegyverzete hiányos,
s hol forgalmat szabályoz, épp a szülőváros.*

*Istenhez fordult hát összetörve ,félve,
bibliát forgatva rogyott akkor térdre
s tusakodva így szólt: Ez keresztény érdek?
E nép hátvéd lett, míg elfutott a német,
- ki mert „felsőbbrendű” – nemzetirtást végez,
s papjaid gyilkolja, ki hű Istenéhez.
Megbélyegzett rab lett, mert származása héber,
de bibliás hitével tűr s imához térdel,
s menti mi menthető... s ki tiz menetleveníen
adott menlevelet – az érdem, vagy szégyen?*

*Hatvan évig titkolt emlék fel miért támadt?
Mert minket megszálltan ért ez a gyalázat.
Választásra nem volt mód és lehetőség!
Ma sincs de ma önként szolgáljuk a Tőkét,
s azt is elfeledtük: mi Isten törvénye:*

*„Ellenfél szeretni!” fejünkbe nem fér be.
Átélt történelmünk így lett látomásképp,
de életet élni ma sem tudunk másképp.
Életcél? Az érdek... Így lett vers ez emlék,
hogy e nép megértse átírt történelmét.*

Petőcz Miklós – 2004.

Tököli tépelődés

Leírták költőként nevem.
Ez volt a bűnöm. Internáltak.
Valós ok inkább a félelem.
A nép helyett én lettem zálog.

Nem tőlem, féltőimtől félnek.
Költői nemzet szégyenére
„Szabadság” – versből lett kísértet,
s hogy ez lázít, az vérvád érve.

Papírtól, tolltól eltiltottak,
ezt hívták akkor taktikának.
Vers nélkül ki érti meg holnap,
ki hirdet nálunk szabadságot?

Tököl, 1957. szeptember

Petőcz Miklós

VÁNDORÉNEK

Sulyok Vincének

Mi szép „Szülőföldem határa”
- mivel lehet, mivel szabad -
egy vándorének jelzi csak.
Elvesztve lett emléke drága.

Hogyan dadognak a szavak
most itthon s fűlnak káromlásba.
Ki messze él, milyen vigyázva
Szólít: Csorna s Ménfőcsanak.

A Vándorének, a bujdosó hang
Mi mélységekből tört fel, sóhajt
S nem is a hű s nem is a vendég

Hanem a tékozló fiak
Tudják, mint tündöklük Csanak.
Rét utcából így lett Aranyrét.

1981. szeptember

Petőcz Miklós

Egy falusi templomra

„Engem az én falum vár.” (Ady)

A bőnyi templom kétszáz éves
Itt ült, imádkozott az „Édes”
öregszülém egykoron.
Bontott téglákból épült fészek
egyháza lett egy kisebbségnek.
Torony nélkül lett őrtorony.

Udvarban állt, a zsupp sövény
takarni készült, nem, hogy védje.
Külsője is „confessio”
Az tudja csak, ki már átélte,
ki egyszer volt hívott vendége:
Egyház e ház...itt lenni jó.

Közmunka szülte, összefogva,
alapját zsellérsor népe hordta
a „Türelmi Rendelet”
után tíz-tizenkét évvel
a szétszéledt nyáj oltáránál térdelt,
s kapott itt mindenki helyet.

Száz éve már, hogy tornya is van,
s ma újra leckénk lett a hittan
Bátyám – Halléban járt diák –
ki hívást várt a harang szavától,
s pusztákról jött a nép, s Banáról,
itt hálás szív mondott imát.

Évforduló napjához érve
ez késztet új bizonyágtétre,
másodszor már. Nagy volt az ár!
Ez forrasz lelkes szót a számra.
Szülőföld adta, így lett drága.
„Engemet az én falum vár.”

Petőcz Miklós

Deportálás – Felsőszeli, 1947.
Írta: Nagy Béla

Hangos motorbúgás hallatszik messziről,
Hurcolják a népet el Felsőszeliből.
Hangos sírás között búcsúzkodik a nép,
Elviszik a magyart, mindenkit aki ép.
Nincs mentség számára és nincs már segítség,
Csak áttelepülő lap, vagy súlyos betegség.
Néhány bútorkáját autóra rakják,
Itt hagyják a többit, földet, házat, marhát.
S amit szorgos kézzel összekuporgattak,
Ellenérték nélkül, prédául itthagynak.
Nem tehettek másként, hisz nem volt irgalom,
Mert elfojtott mindent az erős karhatalom.
És a csendes falunépe körül volt kerítve,
Sűrű csatárlánccal, s nem volt menedéke.
Az úton, útfélen portyázó járőrök,
Fegyveres katonák, csendőrök, rendőrök.
Az igazoltatásnak se szeri se száma,
Gyanús volt az ember a maga falujába.
Szabadságra vágyott Felsőszeli népe,
Mégis a szolgaság lett szorgalma bére.
Ahogy megérkeztek a szolgavásárra,
Megtudták, hogy kinek mennyi lesz az ára.
Olcso lett az ember, és préda a nemzet,
Sajnos minekünk kell elszenvedni eztet.
Bárcsak a jó Isten könyörülne rajtunk,
Hallgatná meg imánk, amit rebeg ajkunk.
Nemzetek közt lenne megértés, szeretet,
Ne sanyargatnának ártatlan népeket.
Tanulnák meg egymást becsülni, szeretni,
Még ha nem tudják is egymás nyelvét megérteni.
Látnák meg egymásban Isten teremtményét,
Betölteni tudnák Istennek törvényét.
Szeresd felebarátodat, úgy mint önmagadat,
Ez volna a földön legszebb parancsolat.
Ha erre alapra építnék a békét,
Meglátná a világ újjászületését.

Depotállás. János János. 1948. évi: Nagy Péter

Függő motorúgás, hallatszik megrissel.
Therodjék a nyak, el János keliből.
Függő sítas közöth, büsses kották csúsz.
Elsősül a magyart, mindenkiből a ki ép.
Nincs mentésig szánása, ismerek más segítők.
Csak átkelnyűlő lap, vagy: sütyös betűgység.
Néhány bútorhájak, autóra rakják.
Itt hangyák a földet, földet, hársat, márkát.
Támit szorgos kérésel, össze kupaorgattak:
Ellel esték nélkül, pordául itt hangyák.
Nem lehetek másként, hisz nem volt iggalom.
Mert elfolyt mindent, az édes karhatáloom.
Itt eredet János nyel, köztül volt keritoc,
Türe eratarláncal, s nem volt mundahe.
Itt iton, itfalel, portyáros-járóth.
Fegyveres katonák, erendóth, rendóth.
Itt igar ottatamál, se szori, se mána.
Tízminis volt az ember, a maga Jánosjába!
Szabadságra vágóth, János-reli nyel.
Mégis a szobaság, lett szorgalmat bere.
A hangy megérte a szőke varázsa!
Meg tudták hogy kímél, mungálov, az ása!
Olasó lett az ember, is pordá a nemzet.
Tajnos, minelünkkel, leszenvedis esték.
Bánsak a jó János, kömörtálmak rajtuk.
Falgabné meg imáink, amit rebegekünk.
Nemzetek közt léme, meg istis, szeretek.
Ne szorgatnána, arfaklan nyelket.
Tanulni meg egymást, bersüth, szeretni.
Mig horem tudják is egymás, nyelvet megétemis.
Kátnak meg egymásban, János a reményet.
Nefelténi tudnak, Jánosnak fővívjet =
Szere el felebarátodat, úgy mint: önmagodat.
Ér volna a földön, legszébb paransolat.

Itt erede adeptra, epitruék békék.
Megfátnás a világot újja születést.

GYÖTRELMES ÉVEK SORA

1943-1948

*Néptelen utcákat egymagamban járom,
Árván maradt házak, meséit hallgatom.
Rónaság közepén volt egy híres község,
Boldogan élt itt az ősmagyar közösség.
Felsőszeli néven ismerte a világ,
Derús volt az élet, minden csupa virág.
Ringó búzamezők, dús legelők, rétek,
Minden földi jóból, bő termést ígértek.
Hej! de régen volt így talán nem is igaz,
Mi velünk megesett, nincsen arra vigasz.
Falunk magyar népét, pusztulás emészti,
Ki ezt meg nem élte, soha meg sem érti.
Fiainkat hívta először a Haza,
Több mint hétszázukat kivitték a frontra.
Soraikból százan, sohse tértek vissza,
Értünk ontott vérük, idegen föld issza.
Később a zsidókat hurcolták táborba,
Kétszázan mentek így, a biztos halálba.
Ifjúságunk javát, kétszázhusz leventét,
Agyútöltelékek németföldre vitték.
Anyák féltett fia, e gyerekek katonák,
Heten a hazának, életüket adták.
Béke-évek jöttek, de nem a magyarnak,
Ők az új hazától, csak elnyomást kaptak.
Ezer szegény embert, nyomban deportáltak,
Szudéta-vidékre, messze Csehországba.
Módosakat pedig kitelepítették,
Baranyai svábok házába ültették.
Ezerkétszáz magyart, szlovákra cseréltek,
kik az árván maradt fészekbe beültek.
Hogy a megmaradók sorát tovább bontsák,
A gyöngéket nyomban reszlovakizálták.
Földjeink, házaink, idegenek bírják,
Terem-e számunkra valaha szabadság?
Ennyi csapás után, kevesen maradtunk,*

*De azért a vészben keményen kitartunk.
Ezután mi jön még, ez a jövő titka,
Elúzott véreink jönnek-e még vissza?
Gyötrelmes éveink, egyszer tán elfogynak
Kisüt majd a nap is a szülőfalunkra.*

Danajka Lajos

Új jakobinus dala

Vészes felhők úsznak árva fejünk felett,
Kollektív bűnökkel vádolnak bennünket.
Lelketlen bitorlók hozták ránk e romlást,
Eltipornák népünk régi szabadságát.
Gyűlölet bélyegét írták homlokunkra,
Nehéz idők várnak az árva magyarra.
Hazug vádak jele, már a lelkünkbe mar,
Vétünk csupán annyi, hogy a szívünk magyar.
Elnyomó hatalom galád és kegyetlen,
Kárhoztatott népünk tűr csak rendületlen,
Földig megalázva, eszmélni képtelen,
Míg sebét sakálok tépik szüntelen.
Lerázni bélyegét nem terem itt szándék,
Csupán hallgatag csönd és jámbor csüggedés.
Ébredjete kábult, elnyomott magyarok,
Ne csak alamizsnát kérjen az ajkatok!
Zengje ezer torok, életünk igazát,
A szabadság fennkölt bátor himnuszát,
Igazságot: békés életet akarunk!
Szabadság, egyenlőség a mi jelszavunk.
Fel tette hát árva magyar ivadék,
Szabadságunk, jövőnk, maradásunk a tét.
Tán hallgatni arany, de fél halált hozó,
Ne szégyelld ajkadon, a szép magyar szót!
Őseid jussát véd, állj a gátra, ha kell,
Édesanyád nyelvét, a viláért se hagyd el!
Igazság: szent ige, szabadságot hozó,
Kiáltsad akkor is, ha véredbe markoló!

Felsőszeli, 1947.

Danajka Lajos

Búcsú szülőfalumtól 1947-ben

Bércek koszorúzta kisalföldi tájon,
ahol aranykalászt terem a határ.
Itt ringatott anyám, itt telt ifjúságom,
reményim tanyája e gazdag kánaán.

Őseim valahány, itt porladnak régen,
békét adott nekik a Mindenható.
Itt áll apám háza, lenn az alsó soron,
létünk beragyogta a boldogító.

Nagy háború után béke jöttét vártuk,
sebek gyógyulását, jobb éltünk korát.
Helyette sötétség vonta be egünket,
zord vihar tépi a magyarok sorát.

Földönfutóvá tesz, porba sújt egy átok.
nincs már számunkra hely a bércek alatt.
Ördögi falánkság dönt most sorsunk fölött,
romlásba visz most e galád gondolat.

Elúznak, szétszórnak, mindenfelé hallom:
Dunán-túlra velük!!! Zúgja száz torok
Árva magyar népünk egyedül e vészben,
nincs, ki értünk szóljon, csak anyánk zokog.

Faluvégről búsan sírva visszanézek,
Isten már hozzátok régi barátok.
Nem jöhetek én már sohase közétek
elszakít tőletek egy hazug átok.

Őseink véréből dús magyar ugaron,
fogunk-e apámmal búzát aratni?
Mevár-e az a lány túl a Dudvág soron?
akiért e szívnek meg kell szakadni.

Hontalanná tettek, vagon lett a tanyám,
sivár utam végén, ki tudja mi vár?
A könnyem érted hull, szép szülőházám,
idegen világban, nem kérlek mi fáj?

Danajka Lajos

Baranyai kesergő – ötven év után

Sólyomszárnya van a rohanó időnek,
emléket szépítő, bút feledtetőnek.
Felejteni kéne, mit feledni nehéz,
Hányatott sorsunknak zord emléke kísért.
Baranyába sodort a kitelepítés,
Azóta lelkembe nem jön kibékülés.
Mind megoldott kévét, szétszórt egy rossz álom,
Nincsen már igazság, mindhiába várom.
Más lakja otthon a szülői fészket,
Felejteni? Arra nem elég egy élet.
Mostanra ritkább itt a vágyódás szava,
Földiek, szeliek, mikor megyünk haza?
Szép sorban kidőltek, akik így köszöntek,
Nem győztek kivárni, csalódva elmentek.
Mint ahogy a fecske visszaszáll tavaszra,
Én is hazanézek a szülőfalumba.
Dudvág menti soron áll még a régi ház,
Jó apám emelte, benne rég más tanyáz.
Ahol gyermekkorom víg napjai teltek,
Másoknak virágzik anyám rózsakertje.
Leszakítok egyet, elviszem sírjára,
Idegenben nyugszik, legyen szebb az álma.
Deresedő fejjel, egyre visszajárok,
Otthonról haza, ám nyugtot nem találok.
Emésztő lánggal ég, honvágyam itt belül,
Hogyha rá gondolok, az öröm elkerül.
Gyötrő vágyódásom, hogy feledni tudjam,
Falunk harangszavát elhoztam magammal.
Hazai harangszó! Technika áldása,
Zúgva száll a hangja dombos Baranyában.
Imádságra hívó szavát viszi a szél,
Régen odahagyott szülőföldről mesél.
Kongása kihallik a temetőkertbe,
Reményt veszelve elment régi földiekhez.
PihenjeteK végre, kényszerű vándorok,

Nektek is szólnak már a szeli harangok.
Második hazánkban, lassan mind elfogyunk,
Kik az elhurcoltak sorsára jutottunk.
Ötven év után is két hazát szeretünk,
S arról álmodozunk, hogy hazakerültünk.
Az utánunk jövők ebből mit sem értenek,
Számukra Baranya a jövő, az élet.

Felsőszeli, 1997.aug.9.

Danajka Lajos

Minek eddig...

*Minek eddig csak híre járta:
Megjöttek hozzánk is a supposok,
Már nálunk is deportálnak,
Sírnak az árva rab-magyarok.*

*Hópihéket hajtva sír a téli szél,
Hideg vagonokból nő, gyermekek
sírása hallik együtt a széllal,
És csillognak szuronyos fegyverek.*

*Óh, én elhagyott, árva népem,
Nem látja senki könnyes arcotok,
A jajkiáltást, mit a széllal
Oly sokszor elsóhajtotok.*

*Én értem csak szívek szavát,
A rokon-szív fájó kínjait,
Az én lelkem is fájva érzi
A hajcsárok bőszi kiáltásait.*

*Ma még én is búcsút intek
vagonba zárt népem után,
Lehet, holnap én is ott leszek
Hideg vagonban, téli éjszakán.*

*Hópihéket hajtva sír a téli szél,
Hideg vagonokból nő, gyermekek
sírása hallik messze a széllal,
Óh, mért nem hallja senki meg!?*

Tipary László

ISTEN VÉLED, SZÜLŐI HÁZ

*Isten véled, vén szülői ház,
Messze útra indul hű fiad,
Messze megy el s talán örökre,
Búcsúzik és búcsúját rebegve
Nagy útra kél, a sors elragad.*

*Emlékei édes gyermekkorának,
Ábrándjaimnak szülőthona,
Zokogva intek búcsút felétek:
Isten hozzátok – s útra kélek,
Elsodor az élet vihara.*

*Életemnek annyi boldog napja,
Avagy borongós bús napok,
Mik e házban engem értetek,
Búcsúzom immár tőletek,
De rátok sokszor visszagondolok!*

*Búcsúzom e kicsi dallal,
Megyek, mert elűz a végzet.
Szülői ház – ezer emlék,
Tőletek már messze elmék,
Ismerősök, Isten veletek!*

*Házunk előtt bűgő vén akác,
Udvarunk lombos eperfája,
Susogástok már nem hallgatom,
A madár már nem nekem dalol,
Kit ringatott lombotok árnyába'.*

*Pedig be sokszor elhallgattam,
És elhallgatnám tán örökké...
Mégis megyek – a sorsom üldöz,
Emlék köt már csak e röghöz,
Emlék, mely él mindörökké!...*

Tipary László

HONTALANOK

*Amikor nálunk deportáltak
-Esett a hó, a szél dudált-,
Vagonok közt az állomáson
Láttam én egy könnyező anyát.*

*Karján négyhetős gyermekével,
amint táplálta magzatát,
Dacolt hideggel és a széllel;
mellette szuronyos katona állt.*

*A gyermek sírt anyja ölében,
Hulltak könnyei az anyának,
És nem volt, aki vigasztalná
Elhagyott árváit e bús világnak.*

*Szoknyája mellett két nagyobb is
Remegve nézte anyja könnyeit...
Óh, jaj, kiket már kiskorukban
A sors szenvedni megtanít.*

*Apjuk – küzdve kis családjáért,
A vagonból addig otthont csinált,
S ott állt szótlantul, fájó szívvel
A reményvesztett, hontalan család.*

*Napokig lesz e zord hidegben
Éj s nappalon át lakás e vagon,
Messzi tájakat fut át velük
A vonat, míg megáll valahol.*

*...És sírt még sok vagonban odább
Annyi elhagyott, szenvedő család
Kegyetlen sorsát elhagyottan tűrve,
- Mindenütt szuronyos katona állt.*

Tipary László

1946 karácsony estéjén

*Rab-magyar testvéreinkhez,
akiket a deportálás messzire
hurcolt el az édes szülőföldről*

*Kigyúlt a szentestnek csillaga
Karácsonyi áhítattal a világban szerte,
Énekszárnyon száll a glória;
Ki gondol most síró emberekre?
Ki gondol tirátok könnyes szemmel, gonddal,
Kinek jár eszében, hol sírtok ti mostan?*

*Békesség lakozik az emberi szívben
Szent karácsony békés ünnepén,
De vagytok-e ti is békességben?*

*- Nem tudja azt senki a föld kerekén,
Ki gondolna rátok e szentestén gonddal,
- Kinek jár eszében, hol jártok ti mostan?*

*Elhagyatva sírtok messze idegenben,
S lelketek a csendes éjszakában
Elhagyatva, mégis messze szárnyal
Az itt hagyott, néma családi hajlékba.
Reátok gondolok, imádkozva halkan,
Rab-magyar testvérim, hol sírtok ti mostan?*

*Üres a kis szoba, hideg tűzhely benne,
Emléke él csak az ott átélt napoknak;
Hányszor ült a család, hány karácsonyeste
boldogságban együtt, karácsonyfa mellett?
Itt jár a lelketek az édes otthonban,
Messze idegenben akik sírtok mostan.*

*Emlékeitekben jár a sok küzdelem,
A boldog családjáért mennyit dolgoztatok,
Véres verejtékkel, hogy hajléktok legyen,*

*Ezt rabolták most el a kegyetlen zsarnokok!
S messze ők kacagnak felettetek ottan;
Rab-magyar testvéreim, hol sírtok ti mostan?*

*Ég a karácsonyi szentestnek csillaga,
Karácsonyi áhítattal a világban szerte
Ének szárnyon száll a glória.
Ki gondol most síró emberekre?
Ki gondol reátok könnyes arccal, gonddal?
Elhagyott magyarok, hol sírtok ti mostan?*

Tipary László

ÉNEK 1947 TAVASZÁN

*Tavaszt hirdet már a madárének,
Zöld pászitja, mely növel, a rétnek,
A napsugár csókolja a fákat,
Rügyekben ébred lomb s virág,
Minden zengi édes himnuszát
A bűvölő tavasznak suttogón;
Lassan ébred, ébred a tavasz.*

*Tavaszt hirdet az első fecske,
Tavaszt a meleg napsugár,
De nincs, mi szívünkbe tavaszt hozna,
Elfojtja azt könnyek hullása
-És annyi gyötrő szenvedés.
Álmodni tud csak e nép rólad,
Te legszebb tavasz: Szabadság.*

*Óh, te magasban szálló kismadár,
A szabad légnék vagy boldog lakója,
Neked boldogságról szól csak éneked,
A rabságot tán nem is ismered.
- Pedig e nép, melynek dalod zenged,
Rab ó, bár szülőotthona e föld,
S hozzá mégis mostoha!*

*Ragyogón süt a nap,
Virágillatot hoz a szél magával,
Ezer madár dala zeng: Tavasz van!
De hol késel rab népem tavasza?
Sorsüldözöttek egyetlen vigasza:
Mikor ragyog le fényed ránk,
Édes szabadság?*

Tipary László

Miénk e föld

Miénk e föld, az istenáldott,
Apáink vérével öntözött vidék,
Őseink hagyták örökül reánk,
Itt nevelkedett hősi nemzedék,
Minden rögéhez a vérünk köt
- Miénk e föld!

A vén Garam, Ipoly és Hernád partjain,
A Vágon és a Kék-Dunán
Magyar nótát suttognak a szellők,
Itt éltet minket az arany napsugár,
Minden csöpp vízhez a vérünk köt
- Miénk e föld!

Nekünk dalolgat erdeink ölén,
Kertünk fáin sok dalos madár,
Rónánkon folyó patakok felett
Nekünk dalol a kis csalogány.
Minden madárdal minket ideköt
- Miénk e föld!

Fecskecsicsergéstől hangos kis falunk,
Gólyafészkes templomoknak tornya,
Muskátlidíszes kis zsaluk,
Halkan bólogató vén akácok lombja,
Minden kis virág minket ideköt
- Miénk e föld!

Innen indultak el a hős apák,
Harcba, ha kellett a Honért,
Szülőföldünkért vérüket ontották,
S kik visszatértek,
Meghozták a babért,
Ezer véres rög minket ideköt
- Miénk e föld!

Itt játszottunk, mint balga gyermekek,
Minden bokor s rög régi ismerős,
Itt intettek ránk a kéklő hegyek,
Minden halomhoz édes emlék fűz,
Minden rögéhez a vérünk köt
- Miénk e föld!

Arany kalász, mit ringattak a mezők,
Belőlük lett e népnek kenyér,
Lágy fehér kenyéren itt nevelte föl
Az édes szülőföld minden gyermekét,
Arany kalászihoz az éltünk köt
- Miénk e föld!

Híres boraink nem teremnek,
Kesergő népnek édes nektár nem kell,
Vértől szikrázó! – mitől feledtetnek
Borús napok az emlékeinkben,
Minden pohár bor szent emléket ölt
- Miénk e föld!

Ezt akarják most elrabolni tőlünk?
E földet hogy mi hagyjuk itt?
Nem, ez mégse, soha nem lehet,
Ha meghalunk is érte mind!
Nyugvóhelyül e föld ideköt
- Miénk e föld!

Miénk e föld! – Hisz benne nyugszik
Hős apáink hamvadó pora!
Minden, minden e földhöz köt,
Anyánk e föld! – Nem mostoha
Jöttment nép vagyunk mi itt,
Szemünk a múltnak tengerében
Vissza: Egy ezredévre tekint!

Tipary László

Szülőföldem, édes szülőföldem

*Szülőföldem, édes szülőföldem,
Te vadvirággal hímzett rónaság,
Susogó fáiddal integettél felém,
Mikor még gyerek voltam én.*

*Mikor először barangoltam
Virágillatos réteken,
El-elringattál szárnyaiddal,
Pihenőt nyújtál kebleden.*

*Játszottak szellőid kócos hajammal,
S én kacagva futottam tovább,
Vadvirágcsokorral kezemben
Hallgattam a madarak dalát.*

*Kis patakunk partján pillangót kergetve
Napestig mennyit futottam én,
Felkacagva olykor, balga kisgyerek:
- Szülőföldem be szerettelek.*

*Lenge szellőiddel dalolt a lelkem,
elnézve az egek futó fellejét,
Röpke dalt küldve messze mindenikkel;
- boldog gyermekévek, ezer szép emlék!*

*Azóta, hej, de elmúltak az évek,
Rájuk még mindig emlékezem,
És rabod vagyok még most is neked,
Szülőföldem, édes szülőföldem!*

*Óh, vajon meddig ölelsz még kebleden?
Mert hisz a világ oly gonosz!
Ki tudja, viharja hová sodor el?
- Viharban az út merre hoz?*

Tipary László

Czímer Péter

FELVIDÉKI MAGYAROK

*Földjén idegen lett, árva nép,
Vihar sújtotta rab-magyar,
szereté bár mindenik rögét,
szülőföldjén mégis hontalan.
- Miért?*

*Tiporják álnok, zsarnok hadak,
Kínozza asszonyt, gyermeket,
Nincs, aki nyújtana segílyt;
Rabságra hurcolt emberek.
- És mindez miért?*

*Szülőföldjének mostohagyermeké,
Tán az anyaföld tagadta meg?
A föld, amelyen küzdött e nép,
Mostoha hozzá nem lehet!
- Hiszen miért?*

*És mégis, mégis oly elhagyott,
Kacagva nézi a nagyvilág,
Amint könnyörög és sír a nép,
De nincsen, ki néki oltalmat ad.
-Vajon miért?*

*Itt-ott, valahol szabadabb hazában
Néhány magyar megkönnyezi talán,
Oh, de a könny most nem segít,
Mikor a népnek vére foly
ártatlanul – miért?*

*Pillámról mégis könny pereg,
De elfedem előled arcomat, Világ!
Holnap talán rajtunk a sor,
Holnap talán minket hurcol a had,
És szívem tovább már nem dalol.*

*Ne lássa senki könnyem harmatát,
Zokogástól hangos a vidék,
Megreped szívem népemért,
Utolsó szavam zokogásba fullad:
- Miért?...Miért?*

Az áttelepülő magyarok szomorú búcsúja Felszólítól 1947. V. 6.

*Áttelepülő magyar családban
a csomagok készen állnak már.
Hangos sírás van minden házban
rokon, ismerős búcsúzásra vár.*

*Ne búsulj kedves rokon, jó barát
elválásunk nem tart örökre.
Felbomlik még egyszer a határ
és mi visszajövünk erre a földre.*

*Ringatják egymást ebben a hitben
ne búsulj sokat te szegény magyar.
Lesz még másképp is meglásd itten
ha a jó Isten is így akar.*

*Töröld le könnyed magyar testvér
vizontlátjuk egymást mi még.
S minden drága magyar könnyért
bő kárpótlást ad majd az ég.*

*Itt van már a magyar bizottság,
mely felértékeli kedves holmidat.
Többet ér majd veled amott az ország,
akkor is, ha anyagi értéked itt marad,*

*Ha üt majd az utolsó óra,
nagyot dobban rá a szívünk.
Felkészülünk a búcsúszóra,
hogy itt hagyjuk szülőföldünk.*

*Itt tapostuk gyermekkorunk óta,
ezt a földet, mely ősi rög.
Sok boldog óra telt el azóta,
éltünk minden szála ideköt.*

*A sors, a kegyetlen, merész,
ridegen tépi éltünk fonalát.
Ki megállítaná – nincsen arra kéz,
aki feláldozná értünk önmagát.*

*Tőled búcsúzom el mostan,
te kedves szép szülőfalum.
Amelyben oly boldog voltam,
tőled fájó szívvel kell elválnom.*

*Te tőled is elbúcsúzom,
szép templomunk – Isten háza!
Benned már nem imádkozom,
nem száll szívemből a hála.*

*Búsan kongó harangjaid,
hányszor hívtak imádságra,
Nem hallok többé hangjaid,
szép templomunk Isten háza.*

*Hol őseink csendben pihennek,
virágdíszes hantok alatt.
Fájó szívvel búcsút intek,
lelkemből egy sóhaj fakad.*

*De jó volna itt pihenni,
őseink sírhalmi közt.
Minden bút-bajt itt letenni,
hol könnyünk annyi sírt öntözött.*

*Búcsút intek mezős határ,
úgysem látlak többé soha.
Kis falum már haza nem vár,
idegen lett és mostoha.*

*Búzakalász - dúsan rengő,
gyümölcsöskert, rezgőnyárfa.
Madárdalos árnyas erdő,
látlak-e még valahára.*

*Hogyha innét elmegyek már,
nem ismer ott engem senki.
Fájó lelkem majd visszajár,
ősiföldre – megpihenni.*

*Megpihenni, elbúcsúzni
éjre újra visszaszállni.
Hogy nem tudlak elfeledni,
ne tudja meg soha senki.*

Nagy Béla

NAGY BÉLA

**Az eldeportált magyarok éneke:
Podbozsányban, 1947-ben**

*Emlékezetes lesz nekem Podbozsány,
Ott szenvedtem az életben igazán.
Sohsem felejttem el én a nevedet,
Úgy meguntam benned az életemet.
Szolgakenyér, koldusbér a fizetés,
A becsület helyett csak a megvetés.
Inkább áldozott volna le a napom,
S akadt volna el a hóban a vonatom.
Mikor engem idehozott a télbe,
Ezerkilencszáznegyvenhetedik évbe.
Hogyha egyszer innét megszabadulnék,
Senkinek a rabszolgája nem volnék.
Inkább ennék bármily barna kenyeret,
Csak még innét törölnék ki nevemet.
Akkor aztán: Isten veled Podbozsány,
Nálad nélkül lennék boldog igazán.
Csak még egyszer szülőföldem láthatnám,
Fogadom, hogy Podbozsányért nem adnám.
Nincsen annál szebb a kerek világon,
Beszélhet már akárki mást, nem bánom.
Ez a föld itt idegen és mostoha,
Nem tudok én megnyugodni itt soha.
Hideg lenne testemnek a temető,
Itt meghalni: verjen meg a Teremtő!*

KÖSZÖNTŐ

AZ 1947. október 15-17-én KAPOSSZEKCSÓN RENDEZETT SZELIEK TALÁLKOZÓJÁN

*Örömmel üdvözlöm az egybegyűlteket,
Közel s távolról jött kedves testvéreket.
A kik összejöttek e találkozóra,
Örömmel hallgattak a meghívó szóra.
Áldja meg az Isten az együttlétünket,
Munkálja általa lelki életünket.
Mint nyári viharban zöldelő falevél,
Olyanná lettünk mi, mint kit letép a szél.
Terebélyes fának voltunk mi leveli,
A törzsünk ott maradt, a volt Felsőszelei.
A csupasz ágon van még néhány levél,
melyet most is tépáz a hideg őszi szél.
Olyanná lettünk, mint hulló falevél,
Nekünk ez a kép ma sok mindenről beszél.
Feleleveníti előttünk a múltat,
Eszünkbe juttatja kedves otthonunkat.
Mikor együtt voltunk ágain a törzsnek,
Sok szív örülhetett a remélt gyümölcsnek.
De a szörnyű vihar letépett bennünket,
Siralmas képében hagytuk ott törzsünket.
S bár messzire jöttünk, de mind egy irányba,
Csak kevesen vannak köztünk egymagányban.
Most ide sodródtunk, mint árnyas erdőbe,
S ki-ki megakadt egy-egy fa tövében.
Mi ide kerültünk Baranya-megyébe,
Az új otthonunkba, itt Kaposszekcsőre.
Többi testvéreink még tovább haladtak,
Csikóstöttös, Mágocs, Szellő és Püspöklak.
Püspökszenterzsébet, Szederkény és Nyomja,
Ki Máriakéménd, Babarc, Monyoródra.
Van, aki Kékesdre, Liptódra, Berkesdre.
Lánycsók, Virágos, Barra és Tékesre.*

*Van aki elkerült tőlünk más megyébe,
Ambrózfalva, Pitvaros, Tótkomlós, Békésre.
Mások Dombóvárra, Pécsre és Garazsdra,
Dombóvár, Maráza, Vajka, Pécsváradra.
Krültek Töttösre, Hangos, Belecskára,
Udvari, Németboly, Gerezsdlak falvára.
Bár széjjelszóródva, de lélekben együtt,
Ezt az alkalmat is Istennek szenteljük.
Aki idáig is megtartott bennünket,
Hozzá emeljük fel megfáradt lelkünket.
Köszönjük meg néki, hogy hajlékot adott,
Nehéz óráinkban is soha el nem hagyott,
Köszönjük meg néki e drága alkalmat,
Hogy ki-ki övével összetalálkozhat.
Köszönjük meg, hogy e kedves gyülekezet,
Olyan szeretettel befogad bennünket.
Hogy e találkozáson ők is részt vehetnek,
Közös örömlükben mivélünk éreznek.
Köszönjük meg, hogy a kedves lelkészeink,
Fáradhatatlanul törődnek mivélünk.
Az új otthonunkban nem hagynak magunkra,
Vigasztalnak minket szorongatásunkban.
Istenről, Krisztusról bizonytságot tesznek,
S a menny polgárivá nevelnek bennünket.
Kedves jelenlevők, e mostani óra,
Emlékeztessen minket egy nagy találkozáóra.
Mikor majd elhangzik Isten hívó szava,
Ott a messze tájról, óh jöjj, óh jöjj haza.*

Nagy Béla

„ELLOPTÁK AZ APÁM SÍRJÁT...”

*Ellopták az apám sírját, hazamennem nem szabad,
Nem szabad már könnyeimmel öntözni a hantokat.
Az a bűnöm, hogy magyarnak teremtett a jó Isten,
Az otthoni temetőben már nincsen mit keresnem.*

*Nyugodj, nyugodj Édesapám, az otthoni hant alatt,
Hazajön még Szudétákról a Te deportált fiad.
Lesz még egyszer feltámadás, lesz még egyszer kikelet,
Kisüt még az Isten napja a szegény magyar felett.*

*Adatközlő:
id. Klebecska István, Farnad
/énekelt szöveg/*

